

משרד החקלאות ופיתוח הכפר
שירות ההדרכה והמקצוע
אגף ענפי הצומח, תחום פרחים

ספטמבר 2021
אלול תשפ"א

הנחיות לעונת הסתיו למגדלי דלפיניום בלודונה

יאיר נשרי - ממ"ר פרחי קטיף, שה"מ

לקראת השתילות של עונת הגידול הבאה עלינו לטובה, מצורף דף הנחיות עם דגשים, תזכורות ולקחים מעונות הגידול הקודמות.

הכנת קרקע

הקשיים העיקריים, שעמם מתמודדים מגדלי הדלפיניום בלודונה, מתמקדים בנושאים שלהלן: עשבייה, מחלות קרקע (בעיקר במועדי השתילה המוקדמים), לעתים מזיקי קרקע (תולעי תיל בעיקר) ונמטודות עפצים בקרקעות קלות על רקע גידולים קודמים (פחות שכיח). בהתאם לכך, יש להעריך שחיטוי במתאם סודיום (אדיגן), על רקע חיטוי סולרי, לרוב יספיק. כאשר ידוע שלחלקה היסטוריה של נגיעות בנמטודות, מומלץ כמובן לבצע גם חיטוי בקונדור או באגרוצולון.

כדי לשפר את יעילות החיטוי הסולרי, רצוי להוריד פוליאתילן מהגנות, או לפחות לשטפו היטב (ולסגור וילונות כדי ללכוד חום), וכמובן להסיר רשתות צל בבתי רשת. לאחר מכן יש להכין את הקרקע כמקובל, לפרוס יריעה שקופה (עדיפה יריעת 'אנטי דריפ') ולהמתין לפחות שבועיים לפני הזרמת 40 ליטר אדיגן לדונם. יעילות החיטוי באדיגן משתפרת לאין שיעור כשהיא לאחר חיטוי סולרי. יש להמשיך עם החיטוי הסולרי עד מספר ימים לפני השתילה.

התכשיר פלדין היה שמור בעבר ליישום על ידי אנשי החברה (רימי) בלבד. בשנים האחרונות החברה מאפשרת גם לחקלאי לבצע את החיטוי, אך במגבלות מסוימות. מניסיוני החיטוי יעיל וטוב כנגד מחלות קרקע במינון המקובל. העלאת המינון ל-60 ליטר לדונם מאפשרת קבלת חיטוי יעיל מאוד גם כנגד נמטודות עפצים, ומוצע לבחון את השימוש גם בחיטוי זה.

עשבייה

כאשר השתילה מוקדמת, כלומר בסוף ספטמבר, ניתן לרסס גול (100 סמ"ק לדונם) או רונסטאר (300 סמ"ק לדונם). בנוסף, התקבלו דיווחים על שימוש בצ'לנג' במינון של 100 סמ"ק לדונם (מציע לבדוק

בהיקף מצומצם). הצ'לנג' הוא אחד התכשירים היעילים להתמודדות עם הכוכבית – אחד ממיני העשבים הקשים להתמודדות בגידול זה. הטיפולים יבוצעו כשבוע לפני השתילה. יש להצניע את התכשירים בהמטרה במינון של 20 מ"ק לדונם. יש להימנע מהמטרה במשך הגידול לאחר יישום התכשירים הללו. בשתילות מאוחרות יותר, שאינן בבית צמיחה ושסמוכות לגשמים, יש לנקוט משנה זהירות בשימוש בתכשירים שהוזכרו. **תכשירים אלו אינם מורשים לפי הרשום בתווית, ועל המגדל לקחת זאת לתשומת לבו.** בעבר השתמשנו בתכשיר **דקטל** לקטילת עשבים בדלפיניום, אולם השימוש בו הופסק בהיותו מדביר מגוון מצומצם של מיני עשבים ומחירו יקר. להבנתי, התכשיר יעיל מאוד להדברת כוכבית, ולכן מומלץ לבחון את השימוש בו מחדש.

שתילה

מועדי השתילה האופטימליים לדלפיניום בלודונה הם מתחילת חודש אוקטובר, כאשר הטמפרטורות יורדות, כיוון שהדלפיניום נהנה מאוד מטמפרטורות מתונות. עם זאת, משיקולים כלכליים נכונים, המגדלים בוחרים להקדים חלק ממועדי השתילה לספטמבר, כדי ליצור רצף בשיווק הפרחים ולהשיג יבול פרחים רב יותר לדונם (כולל הגל השני).

צפיפות השתילה היא 25 תאי שתילים למ"ר (2-3 זרעים בתא).

הכוונת פריחה

גל ראשון		גל שני		מועד שתילה
חממה	בית רשת	חממה	בית רשת	
נובמבר	נובמבר	מרס	אפריל	אמצע ספטמבר
דצמבר	דצמבר-ינואר	אפריל	מאי	אוקטובר
מרס	מרס-אפריל	מאי-יוני	מאי-יוני	נובמבר

הערות לטבלה:

1. תקופת הקטיף נפרשת על פני כל החורף, ולכן חופפת קבלת פרחי תחילת הגל השני לקבלת סוף פרחי הגל הראשון.
2. מועד השתילה הראשון יהיה מאמצע ספטמבר, תחת רשת צל ללא פלסטיק נכסה בפלסטיק לאחר כחודש וחצי.

השקיה ודישון

במועדי השתילה המוקדמים מתקבלים לרוב גבעולי פריחה באיכות נמוכה יחסית, בגלל הטמפרטורות הגבוהות, ולכן יש חשיבות להשקות בשפע בתחילת הגידול. יש לזכור כי במקרה שלא בוצע חיטוי, השקיה עודפת עלולה לגרום להתפתחות ריזוקטוניה. כמו כן, מומלץ לבצע המטרות כל עוד הטמפרטורות גבוהות (אם החלקה טופלה במונעי הצצה, יש להימנע מכך). בנוסף להשקיה, יש לדשן בדשנים מורכבים לפי יחס של 7:1:7 עם מיקרואלמנטים עד לריכוז של 100 ח"מ חנקן (ולהוסיף מגנזיום וסידן במידת הצורך).

ג'יברלין

בשנים האחרונות בחנו מספר פעמים את השפעת טיפול הג'יברלין על הדלפיניום. למדנו שלטיפול בג'יברלין יש השפעה על הקדמת הפריחה, ולכן השימוש בו נכון בהחלט, כאשר מעוניינים בהקדמת הפריחה בבתי רשת או בשתילות מאוחרות בבתי צמיחה. הטיפול יבוצע בשלב שושנת עלים. המינון המומלץ הוא כ-250 ח"מ (6 סמ"ק לליטר טיבג/ג'יברלון), ואין לבצעו לפני חודש אוקטובר.

תאורה

הדלפיניום אינו צמח יום ארוך לצורך קבלת אינדוקציה לפריחה. עם זאת, נצפתה לעתים השפעה מסוימת של ההארה על אורך הפרחים ועל הקדמת הפריחה. להערכתנו, השימוש בתאורה בזן זה מיותר, במיוחד כאשר צריך להתקין מערכת הארה בחלקה.

הגנת הצומח

מזיקים

תולעי תיל – תולעים צרות ומאורכות בצבע חום, הקשות לגילוי. הן מכרסמות את השורשים, ומצויות בעיקר באדמות עם שאריות חומר אורגני ושאריות צמחים ועשב המוצנעים לקרקע. הסימפטום האופייני הוא תמותת צמחים באזור מסוים בחלקה, כשהשתילים הצעירים מונחים על הקרקע ללא מערכת שורשים. במקרה כזה מומלץ ליטול גוש אדמה ולראות אם מצויות בו מחילות קצרות צרות מאוד. הנזק מתולעי התיל נראה בדרך כלל בחלקות שבהן לא בוצע חיטוי באדיגן לפני השתילה.

הדברה: חיטוי באדיגן לפני השתילה בחלקות עם פוטנציאל לנזק. יש לבחון גם טיפול בקונפידור לפי מינון של 250 סמ"ק לדונם בהגמעה.

אקריות : אקרית אדומה - שכיחה מאוד בגידול, לעתים אפילו בחורף. יש לטפל בתכשירים המקובלים: בקטין (עם ספיידר), דיפנדר, אקרימיט, מיטק (עם אפולו), מייטקלין, פגסוס.

אקרית עיוותים – אקרית זו תוקפת בדרך כלל בשלבים המוקדמים, לאחר השתילות המוקדמות, כשמזג האוויר חם. הנזק האופייני הנגרם כתוצאה מנגיעות באקרית זו, מתבטא בעיוות של העלים ובשינוי הגוון שלהם לצבע ברונזה. ניתן להדביר את האקריות בתכשיר פגסוס. מזיק זה אינו שכיח בגידול, ונתקלים בו לעתים רחוקות בלבד.

נזק מאקרית העיוותים

מחלות

ריזוקטוניה – פגיעה בצוואר השורש והתמוטטות שתילים, בעיקר בשתילות מוקדמות.
פיתיום - פטרייה זו תוקפת צמחים מיד לאחר השתילה בתקופות חמות וגורמת לנפילות. המחלה מאופיינת בפגיעה במערכת השורשים.
ניתן לצמצם את שכיחותן של מחלות אלו (פיתיום וריזוקטוניה) באמצעות ריווח מנות המים או הרחקה של הטפטפות מצוואר השורש.
קימחון - הפטרייה מתפשטת במהירות רבה על פני הצמח כולו, ויוצרת את התפטיר האופייני לה (לעתים גם בחורף).